

Kinderen genderbewust opvoeden: hoe doe je dat?

Uit onderzoek blijkt dat kinderen rond hun 11de levensjaar zich de gendernormen eigengemaakt.¹ Zij kunnen aangeven welk gedrag en welke activiteiten voor jongens geaccepteerd worden en welke voor meisjes. Bijvoorbeeld dat jongens stoer, sterk en dapper horen te zijn terwijl meisjes aardig, beleefd, zorgzaam en mooi horen te zijn. Andere factoren zoals, cultuur, sociale status, inkomen of seksualiteit kunnen de effecten van genderongelijkheid versterken.

Deze gendernormen beperken kinderen niet alleen in hun ontwikkeling als compleet mens, ze zijn ook de basis van genderongelijkheid.

WAT ZIJN GENDERNORMEN?

Gendernormen zijn regels en ideeën van de maatschappij over hoe jongens en meisjes zich horen te gedragen. Strenge gendernormen beperken kinderen in het ontwikkelen van kwaliteiten die niet bij hun gender 'horen'. Ze hebben ook een negatieve invloed op de vorming en beleving van de eigen genderidentiteit, het gevoel jongen/meisje/non binair te zijn.

Wat kun je zelf doen als volwassene die omgaat met kinderen?

Waarschijnlijk wil je graag met kinderen omgaan zonder gendernormen op te leggen. Er is al nagedacht over hoe je dat het beste zou kunnen doen, bijvoorbeeld in trainingen en lesmaterialen. Partners van de Alliantie Genderdiversiteit hadden nog veel meer goede tips. We hebben deze voor je op een rijtje gezet:

- Wees je bewust van je eigen normen en waarden voor jongens en meisjes en probeer ze in de omgang met kinderen los te laten.
- Wees je bewust van jouw voorbeeldrol. Als kinderen altijd zien dat papa het haren vlechten aan mama overlaat en mama papa de fietsbanden laat plakken, krijgen ze de boodschap dat mannen geen haren kunnen vlechten en vrouwen geen banden kunnen plakken.
- Maak geen grapjes die met gender te maken hebben en maak gedrag dat niet bij de gender 'hoort' niet belachelijk. Dus niet 'Haha, Fatima denkt dat ze kan voetballen' of 'Jochem is zo stil als een meisje, o nee, haha, muisje.'
- Neem gelijkwaardigheid van alle kinderen altijd als uitgangspunt. Ze hoeven niet hetzelfde te zijn of te doen, maar ze moeten wel dezelfde kansen krijgen.
- Laat als docent diversiteit zien in de filmpjes, verhalen, liedjes en boeken die je gebruikt.
- Label voorwerpen niet met een gender, zoals meidenkleur of jongensbroek.
- Label gedrag niet met gender, zoals 'Wat ben jij stoer voor een meisje' of 'Jij bent een echte jongen, hè?'

¹ Blum, Robert W. et al. (2017) It Begins at 10: How Gender Expectations Shape Early Adolescence Around the World *Journal of Adolescent Health*, Volume 61, Issue 4, S3 - S4

- Maak geen groepen op basis van gender, dus niet 'de jongens tegen de meisjes'. Deel in op bijvoorbeeld de eerste letter van de naam, op geboortemaand of door te nummeren. Zet kleuters in de kring niet jongetje-meisje-jongetje-meisje maar willekeurig door elkaar.
- Kijk als ouder elke dag opnieuw naar je kind, zie al het gedrag en niet alleen wat je wilt zien.
- Stel simpelweg nieuwe normen 'Meisjes kunnen voetballen', 'Jongens kunnen dansen.' Er hoeft geen uitleg bij en het woordje 'ook' is niet nodig.
- Stuit je onverwacht op een van je eigen gendernormen? Slik je eerste reactie in en stel je open op.
- Begroet als docent of trainer een groep kinderen met 'Hallo, allemaal' in plaats van 'Hey, mannen' of 'Goedemorgen, dames.'
- Verbied je kind geen dingen omdat je bang bent dat het kind erom gepest zal worden. Help je kind om stevig achter de eigen keuzes te staan.
- Voer veranderingen op school of bij de club, zoals het aanspreken met 'Hallo allemaal' of genderneutrale toiletten, door zonder het groots aan te kondigen.
- Realiseer je dat jij met jouw gedrag en jouw woorden een grote invloed hebt op kinderen. Gebruik deze invloed om je kind de ruimte te geven!

Deze tips zijn deels geïnspireerd op aanbevelingen uit de handleiding van de Beat the Macho quiz van Rutgers en de counselingsprogramma's Make a Move en Girls' Talk van Rutgers. Veel tips zijn aangedragen of aangescherpt door partners van de Alliantie Genderdiversiteit.

Wil je meer informatie of laat je je graag verder inspireren?

[Beeldenbrekers van VHTO](#)

Beeldenbrekers is een project voor groep 1 t/m 8 van het basisonderwijs over het doorbreken van genderstereotiepe beelden over beroepen.

[Gender in de Klas](#)

Gender in de klas is er voor wie genderbewust wil lesgeven en leerlingen genderbewustzijn wil bijbrengen.

[Genderklik](#)

Deze Belgische website gaat dieper in op verwachtingen over jongens en meisjes in ons dagelijks leven. Op de site vind je lees- kijk en luistertips, gastblogs, filmpjes en animaties.

[N for Neutral](#)

Sterre de Jong onderzoekt in deze documentaire hoe genderneutraal opvoeden in Zweden in zijn werk gaat.

[No More Boys and Girls](#)

In deze Britse documentaire onderzoekt wat er gebeurt als gendernormen worden doorbroken op een basisschool.

Dit is een product van de Alliantie Genderdiversiteit. Meer informatie? Zie: www.genderdiversiteit.nl.